

หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* A CURRICULUM OF AN EXTERNAL EDUCATION INSTITUTION

¹สิริกัญจน์ ธนวุฒิปิพนิต SiriKarn Tanawutpornpinit, ²ณรงค์ พิมสาร Narong Pimsan,
³บังอร โกศลปริญญานันท์ Bungorn Kosonparinyananta
^{1,2,3}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand
E-mail: Sirikarn.ta@northnkk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมด้วยการศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้บริหารโรงเรียนและครู 90 คน ด้วยแบบทดสอบวัดผลก่อนและหลังการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบที (t - test) ด้วยค่าสถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมด้วยแบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย (1) จุดมุ่งหมาย (2) เนื้อหาสาระ (3) กิจกรรมฝึกอบรม (4) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ (5) การวัดและประเมินผล 2) ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรม หลังจากการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และ 3) ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 3 ด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร ด้านที่ 4 ด้านการนำไปใช้ ด้านที่ 1 ด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตร และด้านที่ 2 ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เวลา กับ เนื้อหา สาระ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก, ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop a training curriculum of an external quality assurance in education of basic education level, 2) to try out a training curriculum of an external quality assurance in education of basic education level, and 3) to evaluate a training curriculum of an external quality assurance in education of basic education level. Mixed methods research was used and three phases were conducted. Phase 1 was to develop a training curriculum using interviewed 5 key informants and data were analyzed by content analysis. Phase 2 was to try out a training curriculum with 90 teachers and administrators using test paper for assessment between pretest and posttest, and t-test, mean and standard deviation were used for the analysis. Phase 3 was to evaluate a training curriculum using an evaluation form with 5 school directors and teachers, data were analyzed by using mean and standard deviation. Results showed that a training curriculum of an external quality assurance in education of basic education level consisted of (1) objectives, (2) contents, (3) training activities, (4) training medias, and (5) measurement and evaluation. 2) Results of try out indicated that after attending the developed training curriculum had mean score of knowledge higher than before training and had shown significant difference at .05 level. 3) Result of training curriculum development revealed that it was shown at the most appropriate level in overall. Considering each aspect indicated that all aspects were shown at the most appropriate level. The mean of each aspect in the order consisted of the 3rd aspect of usefulness of the curriculum, the 4th aspect of utilization, the 1st aspect of correction and appropriateness, and the 2nd aspect of the appropriateness of the curriculum. Considering each item showed that time and contents had shown at more level.

Keywords: Training Curriculum, External Quality Assurance in Education, Basic Education Level

บทนำ

การศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ตลอดจนการเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ รัฐบาลปัจจุบันได้ตระถึงความสำคัญของการจัดการการศึกษาและได้มุ่งปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย อาทิ ปัญหาคุณภาพผู้เรียน ปัญหาการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ปัญหาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพาณิชย์โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษามีคุณสมบัติและสมรรถนะที่ไม่ตรงความต้องการของสถานประกอบการหรือตลาดงาน และทุกระดับการศึกษา มีปัญหาการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน เป็นต้น สิ่งที่

กล่าวมานี้สามารถส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกภาคส่วนรวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมและหรือแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ (ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์, 2557, หน้า 6-7)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาที่จะต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47-51 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันภายในและระบบประกันภายนอก ให้นิยามงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษารองรับการประเมินภายนอกและเพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาของรัฐได้มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อการรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547, หน้า 29-31) และสถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ที่ สมศ. จะนำไปใช้เป็นกรอบมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ที่จะเกิดขึ้นต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การประกันคุณภาพภายในมีข้อจำกัด คือ ปัญหาด้านครูและบุคลากรที่ยังขาดความรู้ มีความเข้าใจไม่ตรงกัน และยังไม่ให้ความร่วมมืออย่างเพียงพอ ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบคุณภาพภายในและการเตรียมรับการประกันภายนอก (เยาวทิศา นามคุณ และฤตินันท์ สมุทร์ทัย, 2559, หน้า 124) และสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ที่พบว่า สถานศึกษาขาดการเชื่อมโยงระบบประกันคุณภาพภายในกับการปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอน รวมทั้งการเชื่อมโยงกับการประเมินภายนอก การขาดความพร้อมในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนให้ได้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการทั้งด้านครู บุคลากรงบประมาณ สื่อวัสดุ และอุปกรณ์การสอน ส่งผลต่อปัญหาด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพโดยรวม นอกจากนี้ จากผลการสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลสภาพความเป็นจริงจากผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนปัญญวิทย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โรงเรียนมีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่ยังไม่น่าพอใจซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น ครูและผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในการทำระบบประกันคุณภาพภายใน การเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ประกาศตามกฎกระทรวง 61 การวิเคราะห์สถานการณ์และบริบทของโรงเรียน การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมไปถึงการนำผลการรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนในปีการศึกษา 2561 ไปใช้เพื่อวางแผนทางการพัฒนา รวมถึงการเชื่อมโยงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับการประเมินภายนอกมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเมินของ สมศ. ในรอบต่อไป (โรงเรียนปัญญวิทย์, 2561)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งเป็นเสมือนกลยุทธ์ในการบริหารและจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ของสถานศึกษาให้ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลที่ยั่งยืน จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการเฉพาะขึ้นในการที่จะให้ความรู้ความเข้าใจและความสามารถบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผลที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2) ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3 คน ของโรงเรียนปัญญวิทย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (โรงเรียนที่ผ่านการประเมิน สมศ. รอบที่ 3 ในระดับดี) รวม 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงเชิงเนื้อหา ความสมบูรณ์ ความครอบคลุม ความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้ภาษาของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 3) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 แนวทางการฝึกอบรม บทที่ 3 แผนการฝึกอบรม ประกอบด้วย เนื้อหาฝึกอบรม 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 Plan 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 2 Do การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 3 Check การติดตามตรวจสอบทบทวน การประเมินผลและการรายงานผลการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หน่วยที่ 4 Act การนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้ โดยผู้วิจัยรับสมัครโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 20 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน

รวม 20 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนละ 3-4 คน รวม 70 คน รวมทั้งหมด 90 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลก่อนและหลังการฝึกอบรม เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจ 17 ข้อ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการทดสอบที (t - test) ด้วยค่าสถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินหลักสูตรฯ ตามแนวคิดของไอส์เนอร์ (Eisner, 1976, p. 192-193) ประเมินโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5 คน โดยจะทำการประเมิน ด้วยแบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมฯ เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale)

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้าน 1) ด้านกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาและประกาศค่าเป้าหมาย ขาดความรู้ความเข้าใจ การกำหนดค่าเป้าหมาย การศึกษาวิเคราะห์ SWOT บริบทต่างๆ 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือการเขียนแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขาดปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน ไม่สามารถเขียนโครงการและดำเนินงานตามโครงการได้ 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในการศึกษาภายในสถานศึกษา การตรวจสอบไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ขาดความเข้าใจการติดตามผลด้านการประกันคุณภาพ 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ขาดความรู้ในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน SAR 7) ด้านการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ ผู้รับผิดชอบงานไม่นำผลการประเมินมาพัฒนาอย่างรอบด้านครบถ้วน

1.2 หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมฝึกอบรม 4) สื่อประกอบการฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผล ส่วนเนื้อหาฝึกอบรม จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 Plan 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 2 Do การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 3 Check การติดตามตรวจสอบทบทวน การประเมินผลและการรายงานผลการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หน่วยที่ 4 Act การนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้

2. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการทดลองใช้ ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง (n= 90)

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	Pretest		Posttest		t-test (dep.paried)
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ความรู้ความเข้าใจ	30	19.47	3.73	30.93	4.95	10.81*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าอบรมการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังฝึกอบรม ($\bar{X} = 30.93$) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X} = 19.47$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 90)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านวิทยากร	4.24	.59	มาก	
1. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	4.33	.47	มาก	1
2. ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.30	.53	มาก	2
3. ความเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.20	.61	มาก	5
4. มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.23	.62	มาก	4
5. การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	4.10	.70	มาก	5
6. การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.23	.50	มาก	3
ด้านความรู้ความเข้าใจ	3.98	.52	มาก	
1. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการฝึกอบรม	2.73	.43	ปานกลาง	7
2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการฝึกอบรม	4.16	.37	มาก	3
3. สามารถบอกประโยชน์ของหลักสูตรฯ ได้	4.13	.43	มาก	4
4. สามารถบอกข้อดีของหลักสูตรฯ ได้	4.66	.44	มากที่สุด	2
5. สามารถอธิบายรายละเอียดได้	3.73	.69	มาก	1
6. สามารถจัดระบบความคิด/ประมวลผลความคิดสู่การ พัฒนางานอย่างเป็นระบบ	3.96	.55	มาก	6
7. สามารถบูรณาการทางความคิดสู่การปฏิบัติงานเป็นทีม/ การปรับตัว/การปฏิรูประบบการปฏิบัติงาน	4.10	.54	มาก	5
ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.19	.55	มาก	
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.36	.49	มาก	1
2. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดแก่ผู้ร่วมงานได้	4.10	.66	มาก	3
3. สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้	4.06	.58	มาก	4
4. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้	4.23	.50	มาก	2
รวม	4.14	.55	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) คือ สามารถบอกข้อดีของหลักสูตรฝึกอบรมฯ ได้

3. การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์และด้านการนำไปใช้ได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (n=5)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของหลักสูตร	4.57	.52	มากที่สุด
-เนื้อหาสาระ	4.75	.44	มากที่สุด
-กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม	4.56	.51	มากที่สุด
-สื่อ/เอกสารประกอบการสอน	4.50	.47	มากที่สุด
-เวลากับเนื้อหาสาระ	4.50	.71	มากที่สุด
2. ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร	4.54	.53	มากที่สุด
-เนื้อหาสาระ	4.68	.47	มากที่สุด
-กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม	4.56	.51	มากที่สุด
-สื่อ/เอกสารประกอบการสอน	4.56	.51	มากที่สุด
-เวลากับเนื้อหาสาระ	4.37	.61	มาก
3. ด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร	4.75	.42	มากที่สุด
-ได้กระบวนกรพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ชัดเจน	4.81	.40	มากที่สุด
-เป็นแนวทางการตรวจสอบและประเมินการประกัน	4.75	.44	มากที่สุด
4. ด้านการนำไปใช้	4.68	.47	มากที่สุด
-สามารถบูรณาการสู่การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.62	.50	มากที่สุด
-บุคลากรสามารถศึกษาด้วยตนเองได้	4.68	.47	มากที่สุด
-สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา	4.75	.44	มากที่สุด
ภาพรวม	4.63	.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54 - 4.75$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุดโดย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.75$) 2) ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.68$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดทำ การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการฝึกอบรมซึ่งต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพ หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมฝึกอบรม 4) สื่อประกอบการฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผล ส่วนเนื้อหาฝึกอบรม จำนวน 4 หน่วย ประกอบด้วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 Plan 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 2 Do การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 3 Check การติดตามตรวจสอบทบทวน การประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินงานคุณภาพ การศึกษาประจำปี หน่วยที่ 4 Act การนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวง ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษานั้นนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตาม กฎกระทรวง การให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีความรู้ความ เข้าใจ และมีความสามารถในการนำไปปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) อมรา เล็กเริงสินธ์ (2537) สมชาย รังสี (2550) จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2550) กนกกร ปราชญ์นคร (2550) สันต์ ศูนย์กลาง (2551) วุฒิสักดิ์ พิศสุวรรณ (2553) ที่ได้สรุปแนวดำเนินการของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมฝึกอบรม 4) สื่อประกอบการฝึกอบรม 5) การวัดและ ประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสม แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี คุณภาพสามารถเพิ่มระดับหรือพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการประกันคุณภาพการศึกษา ภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้

2. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน เป็นการประเมินผลความสามารถ ความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมี ประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้ หลักสูตรฝึกอบรมฯ เมื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คะแนน เฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น จากการฟังคำบรรยายประกอบสื่อ และการเข้าร่วม กิจกรรมตามหน่วยฝึกอบรมทั้ง 4 หน่วย ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นความสำคัญและความเป็นที่ตรงพัฒนา ตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบหลักสูตรตาม วงจรคุณภาพ PDCA ดำเนินงานอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดจุดเน้นของ หลักสูตรฝึกอบรม สอดคล้องกับแนวการจัดการกิจกรรมของ Wilson (1995) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ ดีด้วยการลงมือกระทำ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะดีในบรรยากาศแบบไม่เป็นทางการ และการเรียนรู้ที่ดี นอกจากนั้น วิทยากรมีเทคนิควิธีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันตามใบกิจกรรม ในหน่วยการฝึกอบรมอย่างตั้งใจ สามารถฝึกปฏิบัติและออกมานำเสนอผลงานอย่างมั่นใจ ส่งผลให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมมีระดับความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจ ตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ Goldstein (1993) ซึ่งกล่าว

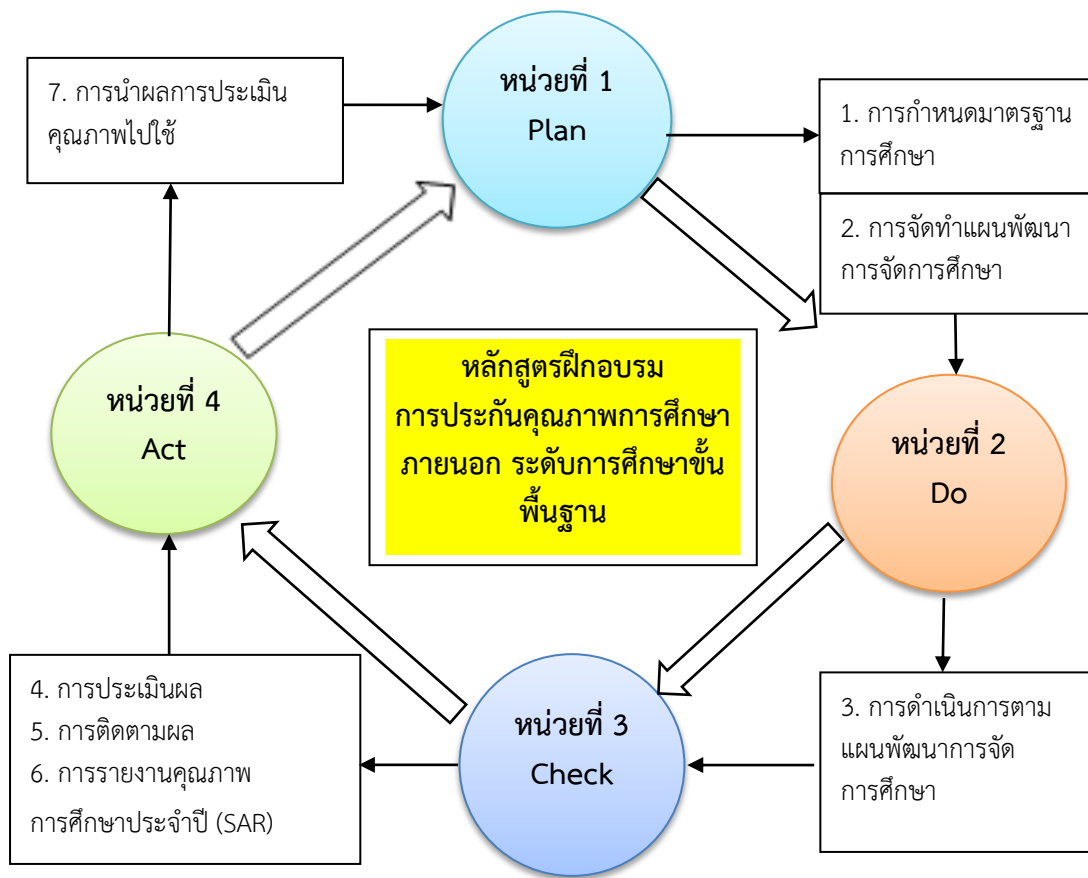

ว่า การอบรมเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ (Attitude) ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมฯ นี้มีการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา จากผลการประเมินจะพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมด้านความเป็นประโยชน์มีความสำคัญเป็นอันดับแรก และด้านการนำไปใช้ เป็นอันดับรองลงมา แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมเป็นที่ยอมรับว่ามีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากผู้ประเมินเห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมสามารถทำให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนหรือวิธีการทำงานเฉพาะด้าน การทำงานร่วมกับคนอื่น มีความรู้ความคิดและความสามารถทางสติปัญญา สอดคล้องกับที่ Cronbach L. (1990) ที่เสนอแนะให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินควรเก็บอย่างรอบด้านมากกว่าที่จะเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ข้อมูลทางด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น จึงทำให้หลักสูตรฝึกอบรมนี้สามารถที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดีและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาและประกาศค่าเป้าหมาย 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา 7) การนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ สรุปเป็นหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมฝึกอบรม 4) สื่อประกอบการฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผล ส่วนเนื้อหาฝึกอบรม จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 Plan 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 2 Do การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 3 Check 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) การติดตามผลการประเมินคุณภาพการศึกษา 6) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หน่วยที่ 4 Act การนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานทางการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ให้มีความกะทัดรัด สามารถใช้เวลาในการฝึกอบรมทางออนไลน์ได้ โดยยึดหลักความยืดหยุ่นของหน่วยการฝึกอบรมและพิจารณาเลือกใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือการเรียนการสอนของสถานศึกษา

1.2 หน่วยงานทางการศึกษาระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ/การศึกษาเอกชน สามารถนำผลวิจัยนี้ไปใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน เป็นความคาดหวังหรือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในลำดับต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสำรวจความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมก่อน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรมาด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเองโดยการฝึกอบรม

2.2 เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละหน่วย ควรมีความยืดหยุ่นระหว่างหน่วยฝึกอบรมและเพิ่มช่องทางอบรมทางออนไลน์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้ ทบทวนการอบรมได้เมื่อมีข้อสงสัย

2.3 การติดตามผลหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้น โดยทีมงานที่จัดการฝึกอบรม ทั้งนี้ การติดตามอย่างกัลยาณมิตรจะส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีขวัญกำลังใจ เป็นการนิเทศช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมตามความคาดหวังตามหลักสูตรฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร ปราชญ์นคร. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะข้าราชการประจำศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดจังหวัด. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561. แหล่งที่มา <http://www.isat.or.th/sites/default/files/4.%204.%20มาตรฐานการศึกษา%202561.pdf> สืบค้นเมื่อ 30 มี.ค. 2563
- จันทิมา แสงเลิศอุทัย. (2550). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญณรงค์พรรุ่งโรจน์. (2557). ก้าวข้ามขีดจำกัดสู่สหัสวรรษแห่งคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- เยาวทิภา นามคุณ และฤตินันท์ สมุทร์ทัย. (2559). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 10(3). 56.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วุฒิศักดิ์ พิศสุวรรณ. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาพยาบาลตามโครงการผลิตวิชาชีพพยาบาลเพิ่มเพื่อแก้ปัญหาในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย สังข์สี. (2550). หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาตามผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สันต์ ศูนย์กลาง. (2551). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 “ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย”. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี่.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต. (2560). **การประกันคุณภาพการศึกษา (Education Quality Assurance)**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2537). **หลักสูตรและการจัดมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- Conbrach. L. (1990). **Course Improvement Evaluation Teacher College Record**. New York.
- Eisner, E. (1976). Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Education Evaluation. **Journal of Aesthetic Education**. 10. 192-193.
- Goldstein I. L. (1993). **Training in Organizations: Needs Assessment, Development and Evaluation**. 3rd ed. California: Brooks Cole.
- Wilson, C.E.A. (1995). **A Vision of a preferred curriculum for the 21st century : Action Research in school administration**. From <http://www.samford.edu.pbl> Retrieved January 8, 2007